

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v ČR a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia (reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0216, OPVK)

JUDr. Tomáš Sobek, Ph.D.

Katedra právní teorie, Právnická fakulta MU v Brně

Přednáška č. 1. – Právní argumentace (24. 9. 2014, učebna 140)

- 1) Účely právní argumentace (rétorický, epistemický, diskurzivní)
- 2) Logická a pragmatická složka právní argumentace
- 3) Klasické metody právní argumentace
- 4) Nedostatky a konflikty klasických metod
- 5) Nové metody

Příklady:

- 1) Ústavní soud ve svých nálezech sp. zn. Pl. ÚS 21/96 a sp. zn. Pl. ÚS 33/97 vymezil pro oblast judičiální typově situaci, kdy je třeba odchýlit se od interpretačního výsledku docíleného jazykovým výkladem, a dále také vztah jazykového a teleologického výkladu. Jaký je Váš názor na úlohu jazykového výkladu v právní interpretaci?

„Je nutno rozlišovat případy, ve kterých lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zabezpečit jeho ústavně konformní interpretací a kdy tak učinit nelze a je nutno přistoupit k jeho zrušení. Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případech, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jenž mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“(citace odůvodnění nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997).

Dalším naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně nebo v

důsledku nevzdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity. Akceptace i dalších pramenů práva, kromě práva psaného (zejména obecných právních principů), evokuje otázku jejich poznatelnosti. Jinými slovy evokuje otázku, zda je jejich formulování věcí libovůle, nebo zda lze stanovit při jejich formulování do určité míry objektivizovatelné postupy. (citace odůvodnění nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 33/97).

2) Přiřaďte k jednotlivým výkladům použité právní argumenty a určete, ze které výkladové metody jsou dovozeny. Dále zdůvodněte, zda jsou uvedená řešení správná:

- a) Věci jsou podle § 498 nového občanského zákoníku movité nebo nemovité, třetí možnost není.
 - b) Jestliže za trestný čin pohrdání soudem (§ 336 trestního zákoníku) může soud uložit pouze trest odnětí svobody až na dva roky nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, je vyloučeno uložit jiný trest (jiné tresty), jako např. propadnutí majetku, zákaz činnosti apod., uvedené v § 52 trestního zákoníku.
 - c) Vrací-li se podle zákona č. 243/1992 Sb. majetek těm, kdo byli zbaveni občanství a pak jej nabyli zpět, musí být tím spíše vrácen těm, kterým nebylo nutno občanství vracet, protože jej vůbec nepozbyli.
 - d) Je-li pro řízení o kasační stížnosti (z. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní) před Nejvyšším správním soudem třeba povinného zastoupení advokátem, nelze trvat na této procesní povinnosti tehdy, pokud se jedná o kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neustanovení advokáta pro řízení o žalobě před krajským soudem.
- 3) Porovnejte znění čl. 78 a čl. 79 odst. 3 Ústavy. Posuďte, zda vláda podle čl. 78 může vydat nařízení i bez výslovného zákonného zmocnění, které se vyžaduje u právních předpisů vydaných ministerstvy a jinými správními úřady. Pokud dospějete k více možným variantám výkladu, odůvodněte je a pojmenujte argumenty, které jste použili. Které řešení považujete za správné a proč?
- 4) Který argument je podstatou aplikace následujících zákonných ustanovení? Zvažte, jaké důsledky má tato metoda právní úpravy v kontextu principu právní jistoty a autonomie vůle, příp. ve veřejném právu? Kde nalezneme pravidla pro legislativní užití výrazů „obdobně“ a „přiměřeně“? Diskutujte o povaze tohoto výkladového instrumentu.
- a) § 2188 nového občanského zákoníku:

V ostatním se na směnnou smlouvu přiměřeně použijí ustanovení o kupní smlouvě s tím, že se každá ze stran považuje ohledně věci, kterou směnou dává, za stranu prodávající, a ohledně věci, kterou přijímá, za stranu kupující.

- b) § 11 nového občanského zákoníku:

Obecná ustanovení o vzniku, změně a zániku práv a povinností ze závazků v části čtvrté tohoto zákona se použijí přiměřeně i na vznik, změnu a zánik jiných soukromých práv a povinností.

c) § 154 správního řádu:

Jestliže správní orgán vydává vyjádření, osvědčení, provádí ověření nebo činí sdělení, která se týkají dotčených osob, postupuje podle ustanovení této části, podle ustanovení části první, obdobně podle těchto ustanovení části druhé: § 10 až § 16, § 19 až § 26, § 29 až § 31, § 33 až § 35, § 37, § 40, § 62, § 63, a obdobně podle těchto ustanovení části třetí: § 134, § 137 a § 142 odst. 1 a 2; přiměřeně použije i další ustanovení tohoto zákona, pokud jsou přitom potřebná.